

Rostom Chkheidze

Writer, Member of Parliament of
Georgia from 2020 onward

Like a Toll of the Heavenly Bells

(William Faulkner by Medea Zaalishvili)

(Abstract)

KEYWORDS: Biblical Inspiration, Prose Poems, Essays, Sketches, Short Stories, Mona Lisa, Age of Eternity, William Faulkner, Medea Zaalishvili

The cycle of prose poems and short stories known as "New Orleans Sketches" is steeped in biblical allusion. In 1925, several of William Faulkner's pieces under that title appeared in *The Double Dealer* magazine; these sketches revealed his genuine talent to readers and marked his first important advance into the wider field of American letters, a trajectory that would culminate in the vast Yoknapatawpha saga.

Early frustrations with his poetry collections gave way when the sketches were published, renewing Faulkner's determination to write. They fostered a firm conviction that he could succeed as a novelist even if poetry had not yet yielded his chief triumphs. Though he tried various forms, uncertain which would bring him success, he persevered.

Ultimately, Faulkner abandoned poetry for prose out of a sense of vocation, yet he retained a lyrical sensibility. Before turning fully to the novel, he explored prose poetry, taking cues from Charles Baudelaire's *Paris Spleen* (1869). The influence of

James Joyce's *Dubliners* (1914) and Sherwood Anderson's *Winesburg, Ohio* (1919) is also discernible: each offered stylistic experiments that reshaped Western short fiction, and Anderson's concentrated portrayals of a single town likely encouraged Faulkner to anchor his work in one county.

Like Joyce's stories, which often blur conventional plot in favour of rising emotion – exception being “The Dead” – Faulkner preferred lyricism to grand narrative and found his confidence in the liminal space between verse and prose. He believed this transitional prose-poetic mode, alongside a related essayistic voice, better displayed his gifts. His imagination, at once prodigious and tormenting, broadened his capacities beyond those apparent in his earliest writing. For Faulkner, New Orleans represented a crucial turning point: a city that opened new imaginative avenues and helped steer him toward the uncharted literary terrain in which he would ultimately secure his reputation.

ხეცოურ ზართა რეკავაღ
(უილიამ ფოლკენერი მედეა ზაალიშვილის თარგმანში)

საპვანძო სიტყვები: ბიბლიური სუნთქვა, მინიატურა, ნოველა, ჩანახატი, მოთხრობა, მონა ღიზა, მარადიულობის ასაკი, უილიამ ფოლკენერი, მედეა ზაალიშვილი

აქ, სწორედ აქ უნდა დარეკილიყო ჩაბნელებულ ცაზე დიდრონ ვარსკვლავთა წყება ხმამაღალი ზარებივით. ისე ხმამაღლა, თითქოს, ოქროსზანზაღაქმებმული ცხვრები ყოფილიყვნენ, რომელნიც ზეცოურ გორაკზე ძოვდნენ.

ყოფით პეიზაჟში ასე უშუალოდ და ძალდაუტანებლად რომ შემოჭრილიყო ის იდუმალება, რაც მარადისობის სუნთქვას შეგაგრძნობინებდა, თითქოსდა, ბიბლიური ზეცა გადმოშობილა პერსონაჟთა თავზეო.

ან რაღა თითქოსდა...

ბიბლიური სუნთქვა უკვე უნდა შემოჭრილიყო მინიატურათა და ნოველების ამ ციკლში, „ნიუორლენდური ჩანახატების“¹ სახელწოდებით რომ უნდა გამოჩენილიყო ამერიკული ლიტერატურის მდინარებაში და მიეხვედრებინა მკითხველი, რომ რაღაც გამორჩეული დებიუტის მხილველი უნდა გამხდარიყო.

დებიუტისა, რასაც უნდა გაეჭრა საძირკველი იოკნაპატოფას საგის გრანდიოზული შენობისათვის;

და უილიამ ფოლკენერისთვისაც² უნდა ეგრძნობინებინა, რომ ნაადრევი იქნებოდა ხელის ჩაქნევა არცთუ წარმატებული პოეტური კრებულების გამოცემის შემდეგ და ხელმოცარული პოეტი, შესაძლოა, წარმატებული ნო-

ველისტი გამოძგარიყო; და თუკი აქაც მარცხი უნდა ეწინია, რომანების დაწერას წინ რაღა დაუდგებოდა და, ეგებ, იქ მაინც... იქ მაინც...

პასუხისმგებლობის განსაკუთრებული გრძნობა უფორიაქებდა გულსა და გონებას, და კიდევ მალევე შეაქცევინებდა ზურგს პროტობისათვის. თუმც, მთლად ვერ გამოსცილდებოდა ღირიკულ ხილვებსა და ძიებებს და ნოველებზე გადასვლამდე მოსინჯავდა მინიატურის ჟანრს ანუ ლექსებს პროზად,³ შარლ ბოდლერს⁴ მძლავრად რომ დაეჩნია ხელი ამ ჟანრისთვისაც „პარიზის სპლინით“,⁵ ოღონდ უილიამ ფოლკნერის თვალსაწიერში მხოლოდ ეს ციკლი კი არ მოხვდებოდა, არამედ – და კიდევ უფრო მეტადაც – ჯეიმს ჯოისის⁶ „დუბლინელები“,⁷ უკვე ის კრებული რომ მოასწავებდა მკვეთრი სტილური ცვლილებების დასაწყისს დასავლური პროზის მდინარებაში.

და... შეგრეუდ ანდერსონის⁸ „უაინსბურგი, ოჰაიო“⁹ რატომ არა?

ცხადია, ისიც – ფონად ერთი ქალაქის ყოფით რეალობას რომ შემოხაზავდა, ამ წიგნსაც უნდა ეკარნახა მისთვის ამგვარი არჩევანი. თუმც, „დუბლინელები“ უფრო მახლობელი იმიტომაც აღმოჩნდებოდა ფოლკნერისათვის, რომ ნოველის კლასიკური სიუჟეტი აქ ჩაშლილიყო და წინ განწყობილებანი წამოწეულიყო, ეპიკურის ნაცვლად ღირიკულს ემძლავრა – გარდა ბოლო მოთხრობისა „მკედრები“.¹⁰ ფოლკნერისათვის ამ ეტაპზე ღირიზმი სჭარბობდა თხრობისას. ლექსისა და პროზის გასაყარზე უფრო საიმედოდ გრძნობდა თავს, ვიდრე ეპიკურ გარემოში; და იმედოვნებდა, ეს გარდამავალი ჟანრი უფრო გაუმართლებდა – მინიატურა და მინიატურას მიმსგავსებული ნოველა.

შეგრეუდ ანდერსონის ნოველები კი კლასიკური აღნაგობისა გახლდათ და იქ მისაახლოებლად ფოლკნერს დრო ესაჭიროებოდა, დროც და... ხელმოცარვაც, რათა ჩა-

მოხსნოდა ლირიკულ ხილვებსა და წარმოსახვებს და ეპიკურობის საუფლოში ეძია თვითდამკვიდრების გზანი და საშუალებანი.

და თუ ჯეიმს ჯოისი შეეცდებოდა დუბლინი შემოეტანა დასავლურ ლიტერატურულ რუკაზე, უილიამ ფოლკნერს ახალი ორლენის მხატვრული დამკვიდრება უნდა ეცადა 16 ნიმუშით მცირე პროზისა, ამ ქალაქს კურტიზანს რომ შეადარებდა, არც ისე ბებერს, მაგრამ არცთუ ისე ახალგაზრდას, რომელიც მზის სინათლეს ერიდებოდა, რათა ძველი დიდების ილუზია შეენარჩუნებინა.

მის სახლში სარკეებიც კი დაბინდულიყო და მათი ჩარჩოები – ფერგაცრეცილიყო, სახლი ბინდით მოცულიყო და სიძველე სილამაზეს ჰმატებდა.

ცხოვრობდა ამ საუკუნის გარდასულ და უფრო ღმობიერ ატმოსფეროში და მათი რაოდენობა, რომელთაც სტუმრად ღებულობდა, მცირე გახლდათ და ისინი მასთან მარადიული მწუხარებიდან მოდიოდნენ.

ყველა, ვინც მას ტოვებდა, ეძებდა არაყავისფერ, არაოქროსფერთმიან ქალწულებს. მის გათეთრებულ და გაყინულ მკერდზე არცერთი საყვარელი არ მომკვდარიყო და არც არავინ დაბრუნებულიყო მასთან, როდესაც ის იღიმოდა ოდნავ მთრთოლავი მარაოს მიღმა.

ისეთ იერს მოხაზავდა ახალი ორლენისას, ბაბილონი გაგახსენდებოდა, უხსოვარი ჟამის მეძავი, ფრენსის სკოტ ფიცჯერალდი¹¹ ამ უძველესი ქალაქის ანალოგს პარიზში რომ ჰპოვებდა, უილიამ ფოლკნერი კი ამერიკულ გარემოს არ გასცილდებოდა და ახალ ორლენში შთაინთქმოდა, მის ილუზიულობასა და ანდამატურ ძალაში; და მოინდომებდა, რომ სწორედ ეს ანდამატური ძალა გაეზიარებინა მკითხველისათვის.

ჩაიკარგებოდა „ნიუორლეანური ჩანახატები“ იოკნა-პატოფას¹² საგის საძირკველში, როგორც მწერლის შემოქმედების განვლილი ეტაპი და, უპირატესად, მკვლევ-

რებს დასჭირდებოდათ, მისი პოეტური კრებულებისა არ იყოს... მაგრამ სულაც არ არის მცირე პროზის ეს ციკლი ასე იოლად გასამეტებელი და კვლავინდებურად ინარჩუნებს მაღლსაც და სიცოცხლის მძაფრ უნარსაც.

მედეა ზაალიშვილი ამიტომაც მიიჩნევდა აუცილებლობად „ნიუორლეანური ჩანახატების“ შემოტანას ქართულ ენობრივ სივრცეში.¹³

და რომანის – „სული რომ ამომდიოდა“¹⁴ – დიდებული თარგმანს მინიატურებისა და ნოველების ამ სერიის დიდებულ თარგმანსაც შემატებდა, იმ ფოლკნერისა, რომლის სუნთქვაც უკვე ვეღარ ეტეოდა ლირიზმის არტახეზში და ეპიკურ ნატეხებადაც მიმოიბნეოდა, უფრო მაინც ბოლო ნიმუშებში: „ტყუილების გუდა“ იქნებოდა თუ „ეპიზოდი“, „სოფლის თაგვები“ თუ „იო ჰო და ორი ბოთლი რომი“.

და ისე გადადიოდა ლირიზმი ეპიკურობაში, როგორც დრამატიზმი ტრაგიზმში, რომელთა სიღრმეებიც ჩანახატთა ციკლში უკვე მოისინჯებოდა და თავისებურ კარიბჭედაც გამოიკვეთებოდა, რომლის ზღურბლსაც მაღლე გადაბიჯებდა და ადამიანის სულის ყველა კუთხე-კუნჭულს მიმოივლიდა და მიმოიხედავდა. მიმოიხედავდა და ამოზიდავდა. თან ამოზიდავდა ისე, თვალს რომ მოჭრიდა მკითხველს. მიაშიტს დააბნევდა და გამოცდილს კი თვალშეუდგამი სივრცეებისაკენ გაიტაცებდა.

გული კი ყოველთვისაც ეთანადრებოდა: მშობლიური ენის წიაღში რიგიანად ვერადავერ შემიდწევია, გრამატიკაც კი ვერ შემისწავლია, როგორც წესიანო, – და მინიატურაში „ნაზარეველი“ ერთგვარ თვითთრონიას გამოახვევდა, როდესაც პერსონაჟის ნაწერზე იტეოდა: გაუმართავი პუნქტუაციაა და ორთოგრაფიული შეცდომებიც არ აკლიანო.

თუმც, იქვე ერთი მეტად საგულისხმო ფრაზაც უნდა გაელვებულებოდეს:

– არის ერთი სიტყვა, რომელიც მე ვერ ამოვიკითხე. მაგრამ, თუ შევასწორებთ, ყველაფერი გაფუჭდება.

ნამდვილი ფოლკნერული ფრაზაა!..

შესაძლოა, ვერც კი ამოიკითხო ის სიტყვა, რომლის შესწორებაც წაახდენს თხრობის მდინარებას.

ვერ ამოიკითხო თუ... მის დაფარულ არსში ჩაწვდომას ეცადო?

ანდა:

მისი მეორე – ამ შემთხვევაში კი, პირველი და მთავარი – მნიშვნელობა გააცნობიერო?

და საერთოდაც, იმ იდუმალ გზასავალს გაჰყვე სიტყვებისა, ფოლკნერული შარავანდით რომ შემოსილან და იმ წარუვალს ასხივებენ, ზარების რეკვასავით რომ ჩაგვესმის, თითქოსდა, დამეულ ცაზე ანთებულ დიდრონ ვარსკვლავთა ხმიანობააო; და მოგვაღანდებს ოქროსზან-ზალაკებზე ცხვრებსაც, ზეციურ გორაკებზე რომ ძოვენ.

თითქოს, პერსონაჟს ალაპარაკებს, მაგრამ უნებურად თავის განწყობილებას გაგვიმჟღავნებდა, განწყობილებასაც და რწმენასაც, რომლის სიმტკიცის იმედადაც შეეხლებოდა თვით ბედისწერასაც:

– ჩემს გულში მოქცეულია ადამის მოდგმის ყოველგვარი ტკივილი, ვნება და მწუხარება; ჩემშია სიხარული, რომელიც სულს აღანთებს და მწუხარება, რომელიც სულს ამოსწავს. მაგრამ „მე“ მწველი ფერფლი ვარ, რომლიდანაც ჩემი სიამოვნებისა და ტკივილის მემკვიდრენი ფენიქსის მსგავსად აღმოცნდებიან, რადგან ჩემი სისხლი ძველია, მაგრამ გამძლე.

ეს პასაჟიც ძალდაუტანებლად შეიძლება მივუსადაგოთ ავტორსვე: ცეცხლი, მემკვიდრეობით რომ ერგებოდა ნებით თუ უნებლიეთ, ავალდებულებდა, გამოეკვება ის ჭურჭელი, რომელიც ცეცხლს ატარებდა, საუბრითა და

ახალგაზრდობით. მხოლოდ ასე თუ ამოსკდებოდა გული-
დან თავისუფლების მოპოვების ყიჟინა.

და კიდევ უნდა მოჰყოლოდა რიტორიკული შეკითხ-
ვა: მათ, რომელთაც ეს ცეცხლი ასე გააჩნიათ, შეუძლი-
ათ, შეიცნონ ქმნადობის სიხარულიო?

ეს ცეცხლი გადმოდიოდა ერთი ჩანახატიდან მეორე-
ში, უფრო მეტისკენ რომ ეწეოდა ფოლკნერს, თუნდ ნოვე-
ლისა არ იყოს: „მზის ჩასვლა“ – მცირე ფორმაში ვრცე-
ლი მოთხრობის, ან, ეგება, რომანისაც, მასალა რომ ჩაი-
წურებოდა... მაგრამ ჯერჯერობით ვერ აიყოლიებდა და
მალევე შემოირკალებოდა თავისი ისტორიული ფესვების
მაძიებელი ზანგის ამბავი, აფრიკისაკენ დაუოკებელ
სწრაფვას რომ უნდა შესწირვოდა...

„ეპიზოდში“ კი უეცრად მონა ღიზას გამომეტყველე-
ბას უნდა გაეეღვა, პერსონაჟის გარეგნული იერი რომ
წამოაგონებდა მოთხრობელს და ამ აფორისტულ ფრაზა-
საც უკარნახებდა:

– ეჰ, ქალები! მხოლოდ მათ აქვთ მარადიული ასაკი!
მარადიულობას ხომ ასაკი არ გააჩნია.

ბორგავდა სული, მძაფრ წარმოსახვებში გამოხვეუ-
ლი, ჩანახატებში რომ ვეღარ ეტეოდა, მაგრამ მაინც მშვე-
ლელად მოგვლენოდა ახალი ორღენი, რომელსაც უნდა
შეეგულიანებინა უილიამ ფოლკნერი შორეული და შორე-
ულზე შორეული გზებისაკენ...

მარადიულობას კი... მარადიულობას ასაკი არ გააჩ-
ნია...

ლიტერატურა □ References

1. Faulkner, William (2002). *New Orleans Sketches*. Edited by Carvel Collins, Jackson, MS: University Press of Mississippi.
2. Millgate, Michael (2020, August 27). William Faulkner. *Britannica* [britannica.com/biography/William-Faulkner].

3. Britannica, The Editors of Encyclopaedia (2016, December 1). prose poem. *Encyclopedia Britannica* [britannica.com/art/prose-poem].
4. Burton, Richard D.E. (2021, June 6). Charles Baudelaire. *Britannica* [britannica.com/biography/Charles-Baudelaire].
5. Baudelaire, Charles (2020). *Paris Spleen: Little Poems in Prose*. Translated by Keith Waldrop, Middletown, Connecticut: Wesleyan University Press.
6. Atherton, James Stephen (2022, January 9). James Joyce. *Britannica* [britannica.com/biography/James-Joyce].
7. Joyce, James (2014). *Dubliners: Centennial Edition*. Foreword by Colum McCann, New York, NY: Penguin Books.
8. Britannica, The Editors of Encyclopaedia (2021, July 25). Sherwood Anderson [britannica.com/biography/Sherwood-Anderson].
9. Anderson, Sherwood (2018). *Winesburg, Ohio: A Group of Tales of Ohio Small Town Life*. Asher Eden Publishing.
10. Joyce, James (2015). *The Dead*. Edited with explanatory notes by Thomas Fasano, Claremont, CA: Coyote Canyon Press.
11. Mizener, Arthur (2021, December 17). F. Scott Fitzgerald. *Britannica* [britannica.com/biography/F-Scott-Fitzgerald].
12. Yoknapatawpha is a fictional Mississippi county created by William Faulkner, who often referred to Yoknapatawpha as “my apocryphal county.” The word itself is derived from two Chickasaw words—Yocona and petopha, meaning “split land”. As William Faulkner explained, the compound meant “water flows slow through flat land” [Bracken, Haley (2019, July 3). *The Sound and the Fury*. *Encyclopedia Britannica* (britannica.com/topic/The-Sound-and-the-Fury-novel-by-Faulkner)].
13. ზაალიშვილი მედეა (2021). ნიუორლეანური ჩანახატები. თბილისი: გამომცემლობა „ინტელექტი“.
14. ფოლკნერი უილიამ (2016). სული რომ ამომდიოდა. ინგლისურიდან თარგმნა მედეა ზაალიშვილმა, თბილისი: გამომცემლობა „არტანუჯი“.